

ВИЗНАЧЕННЯ РЕЙТИНГУ НАУКОВЦІВ УНІВЕРСИТЕТУ: ТРИ ПІДХОДИ

Грищенко Т.Б., Нікітенко О.М.

Харківський національний університет радіоелектроніки

Керівництво більшості українських університетів прагне якнайкраще подати здобутки своїх установ на національному та міжнародному рівнях.

Керівники вітчизняних вищих навчальних заходів орієнтуються на західні моделі та намагаються повернути науку в українські університети.

Подібні намагання наштовхуються на низку національних проблем, найдошкульніші серед яких: обмежене фінансування, слабка інтегрованість вчених українських вишів у світовий науковий простір, локальність переважної більшості вітчизняних наукових видань та складність проведення належної експертної оцінки результатів наукової діяльності працівників університетів. Власне, для прийняття важливих рішень у процесі управління дослідницькою діяльністю в установах, керівники багатьох українських університетів розпочали використовувати наукометричні показники.

Крім того, врахування наукометричних показників усіма авторитетними світовими рейтингами університетів, такими як Academic Ranking of World Universities, Times Higher Education World University Rankings та QS World University Ranking, стало додатковим фактором зростання популярності практичного застосування наукометрії у вітчизняних вишах. Провідні міжнародні рейтинги університетів вимірюють публікаційну активність працівників вишів на основі показників наукометричних платформ Web of Science Core Collection від корпорації Thompson Reuters та Scopus, що належить видавничій корпорації Elsevier. Тому в провідних університетах України орієнтуються на подання результатів наукової діяльності саме у базах цих двох платформ [1,2].

У зв'язку з цим можна запропонувати такі підходи для визначення рейтингу науковців за допомогою наукометричних показників:

- загальна кількість публікацій;
- нарахування балів за публікації з урахуванням виду публікації: стаття в журналі чи матеріали конференцій;
- нарахування балів за публікації з урахуванням виду публікації та частини внеску до публікації кожного зі співавторів.

Перший підхід є найпростішим, але за такого підходу не враховується вид публікації та кількість співавторів публікації. Це з одного боку призводить до нівелювання витрат часу на створення тієї чи іншої публікації і може зсунути напрямок публікацій до створення тез доповідей через менші витрати часу на їх підготовку і менш жорсткі вимоги до оформлення. З іншого боку у загальному підсумку кожна публікація враховуватиметься стільки разів, скільки співавторів вона має.

Другий підхід вимагає введення та обґрунтування вагових коефіцієнтів для кожного виду публікації. За такого підходу визначення рейтингів науковців нами запропоновано обчислення рейтингу здійснювати таким чином

$$R = \alpha n + \beta m ,$$

де n – кількість статей; m – кількість тез доповідей; α – ваговий коефіцієнт статті; β – ваговий коефіцієнт доповіді.

Але й в цьому випадку, як і в попередньому підході, кожна публікація враховуватиметься стільки разів, скільки співавторів вона має.

Третій підхід, крім врахування виду публікації, вимагає ще й визначення частини внеску кожного співавтора у створення публікації. Оскільки ті, хто підраховує рейтинг науковців не мають відношення до публікації, то вони й не можуть оцінити частину внеску кожного зі співавторів. У зв'язку з цим нами запропоновано вважати, що кожен зі співавторів публікації докладає однакових зусиль для її створення. Отже, враховуючи вищенаведене, можна запропонувати таку формулу обчислення рейтингу науковців:

$$R = \alpha \sum_{i=1}^n \frac{1}{a_i} + \beta \sum_{j=1}^m \frac{1}{p_j} ,$$

де a_i – кількість співавторів певної статті; p_j – кількість співавторів певної доповіді.

Для обчислення рейтингу науковців Харківського національного університету радіоелектроніки вагові коефіцієнти визначалися базуючись на наказі № 200 від 15.7.2015 «Про норми часу для планування та обліку навчальної, навчально-методичної, наукової, організаційної та виховної роботи науково-педагогічних працівників Харківського національного університету радіоелектроніки». Отже, як вагові коефіцієнти було вибрано значення нормативних годин за виконання наукових досліджень: $\alpha = 70$ балів за статтю в журналі і $\beta = 20$ балів за тези доповідей на конференції.

Рейтинги обчислюють співробітники відділу електронних ресурсів наукової бібліотеки і щомісяця публікують результати цих обчислень на сайті бібліотеки.

В подальшому для поглибленого врахування рейтингу науковців бажано враховувати імпакт-фактор журналів, але він враховується за останні три роки, тому науковцям (авторам публікацій) варто здійснити аналіз журналів за імпакт фактором і здійснюват накопичення своїх публікацій в таких журналах.

1. Назоровець С. Квантильний підхід до проблеми стимулювання росту наукової продуктивності в університетах // Бібліотечний форум № 2(4), 2016. – С. 10 – 12

2. Плеченко Н. В., Нікітенко О. М. Оцінювання рейтингу науковців за відображеннями у наукометричних базах даних // Матеріали конференції "Вимірювання в бібліотеках: оцінка ефективності та якості роботи" http://lib.nure.ua/storage/app/media/conference/materials/NB_NURE_Plechenko_NV.pdf